

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 stycznia 2017 r.

Pozycja 4

POSTANOWIENIE z dnia 15 listopada 2016 r. Sygn. akt Ts 130/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej E.D. w sprawie zgodności:

art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2016 r. poz. 1259) w zw. z art. 397 § 2 i w zw. z art. 370 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) oraz art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2016 r. poz. 1259) z art. 2, art. 7, art. 2 i art. 7 w zw. z art. 45, art. 2 i art. 7 w zw. z art. 45 i w zw. z art. 77, art. 45 i art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 24 czerwca 2016 r. (dana nadania) E.D. (dalej: skarżąca) wystąpiła o zbadanie zgodności art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U.2016.1259; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania lub uspp) w zw. z art. 397 § 2 i w zw. z art. 370 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.101, ze zm.; dalej: kpc) oraz art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania z art. 2, art. 7, art. 2 i art. 7 w zw. z art. 45, art. 2 i art. 7 w zw. z art. 45 i w zw. z art. 77 Konstytucji, art. 45 i art. 77 Konstytucji. Art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania w zw. z art. 397 § 2 i w zw. z art. 370 kpc skarżąca zakwestionowała w zakresie, w jakim „pozwala sądowi odrzucić wniesioną w toku postępowania skargę na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, gdy po wniesieniu skargi, a przed jej rozpoznaniem po-

stępowanie zakończyło swój tok”. Art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania skarżąca zakwestionowała w zakresie, w jakim „pozwala sądowi rozpoznającemu skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki na jej odrzucenie, w sytuacji, gdy wniesiona została po wydaniu, ale przed uprawomocnieniem się orzeczenia, które może prawomocnie zakończyć postępowanie w sprawie”. W skardze znalazło się również stwierdzenie: „przedmiotem skargi jest norma prawna przewidująca, że strona wnosząca skargę konstytucyjną powinna zapłacić za wydanie jej odpisu orzeczenia, którego załączenia do skargi wymaga od niej Trybunał Konstytucyjny”.

Skargę sformułowano na podstawie następującego stanu faktycznego sprawy. Postępowanie w sprawie, w której skarżąca była pozwana, zostało umorzone postanowieniem Sądu Rejonowego w Ł. z grudnia 2015 r. z powodu cofnięcia pozwu przez powoda, na które pozwana wyraziła zgodę. W dniu 25 stycznia 2016 r., tj. dwa dni przed uprawomocnieniem się postanowienia o umorzeniu postępowania, skarżąca wniosła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Sąd Apelacyjny w Ł. odrzucił tę skargę postanowieniem z marca 2016 r. W uzasadnieniu zaznaczył, że celem ustawy o skardze na przewlekłość postępowania jest „przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego”. Jak stwierdził sąd, „wnoszenie zatem skargi na przewlekłość w dniu 25 stycznia 2016 r. jest czynnością, która nie ma nic wspólnego z realizacją celów ustawy o skardze, ani nawet celów samej skargi”.

Według skarżącej skarga została przez nią złożona w terminie przewidzianym w art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, tj. w toku postępowania w sprawie. Jak podkreśliła skarżąca, w chwili wniesienia skargi postanowienie o umorzeniu postępowania nie było jeszcze prawomocne. W jej ocenie skarga służy przede wszystkim stwierdzeniu naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki i przyznaniu stronie odpowiedniej sumy pieniężnej. Nieuprawnione jest w przekonaniu skarżącej twierdzenie, że „celem skargi jest przeciwdziałanie trwającej bezczynności”. Jak to ujęła skarżąca, „skarga nie może przeciwdziałać przewlekłości, którą stwierdza”. Jej zdaniem dodatkowy element orzeczenia stwierdzającego przewlekłość, jakim jest wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności, nie przesądza o istocie skargi na przewlekłość. Skarżąca zaznaczyła, że funkcją tej skargi jest stwierdzenie przewlekłości, „która już nastąpiła i której siłą rzeczy nie można już zapobiec”. Jak wywiodła dalej, „zastosowane wobec skarżącego i zaskarżone normy prawne jako nieznajdujące oparcia w obowiązującym prawie” naruszają prawo do sprawiedliwego procesu sądowego oraz zasadę państwa prawa i zasadę legalizmu.

Zarządzeniem z 19 lipca 2016 r. sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącą do uzupełnienia braków formalnych skargi przez: dokładne określenie przedmiotu kontroli – tj. przepisu (przepisów) ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego (których) sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącej określonych w Konstytucji i w stosunku do którego (których) skarżąca domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją; doręczenie pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia skargi konstytucyjnej i reprezentowania skarżącej przed Trybunałem Konstytucyjnym – wraz z 5 kopiami; doręczenie 1 kopii skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami. Zarządzenie to zostało odebrane przez pełnomocnika skarżącej 2 sierpnia 2016 r. W piśmie z 5 sierpnia 2016 r. skarżąca wskazała, że przedmiotem kontroli są: art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania w zw. z art. 397 § 2 i w zw. z art. 370 kpc oraz art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania. Do pisma dołączyła pełnomocnictwo i kopię skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 37 ust. 1 w zw. z art. 50 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1157; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymaganiom, a także czy nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy o TK. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji wniesienie skargi konstytucyjnej jest dopuszczalne, jeśli, po pierwsze, zaskarżony przepis stanowi podstawę prawną ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej w indywidualnej sprawie skarżącego, po drugie, skarżący uprawdopodobni naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw wskazanych w skardze, po trzecie, źródłem tego naruszenia jest normatywna treść kwestionowanych przepisów, a sposób naruszenia został określony przez samego skarżącego w uzasadnieniu wnoszonej skargi. Zarzuty sformułowane w skardze muszą być poparte argumentacją, która uprawdopodobni niekonstytucyjność kwestionowanego przepisu, co oznacza konieczność wywiedzenia z niego określonej normy, przywołania właściwych wzorców kontroli jego konstytucyjności wyrażających prawa podmiotowe przysługujące osobom fizycznym lub prawnym i – przez porównanie treści wynikających z obu regulacji – wykazania ich wzajemnej niezgodności. Należy przy tym podkreślić, że jeżeli w sprawie nie doszło do naruszenia praw skarżącego lub skarżący nie przedstawi argumentów uprawdopodobniających to naruszenie, to merytoryczne rozpoznanie skargi konstytucyjnej jest niedopuszczalne.

Trybunał przypomina, że do jego kompetencji należy ocena hierarchicznej zgodności norm prawnych. W polskim systemie prawnym skarga konstytucyjna jest bowiem „skargą na przepis”, a nie na jego zastosowanie (zob. postanowienia TK z 13 października 2008 r., SK 20/08, OTK ZU nr 8/A/2008, poz. 146 oraz 28 lutego 2012 r., SK 27/09, OTK ZU nr 2/A/2012, poz. 20; a także wyrok TK z 1 lipca 2008 r., SK 40/07, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 101). W związku z tym zarzut skarżącej w części, w której odnosi się do błędnego zastosowania prawa w jej sprawie, jest sformułowany nieprawidłowo.

Przede wszystkim jednak Trybunał zwraca uwagę na to, że w wyroku z 22 października 2015 r. (SK 28/14, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 149) przeprowadził analizę charakteru prawnego postępowania ze skargi na przewlekłość postępowania. Trybunał stwierdził, że celem tego postępowania „jest przeciwdziałanie aktualnie trwającej przewlekłości postępowania i »wymuszenie« rozpoznania toczącej się sprawy przez sąd lub prokuratora w rozsądnym terminie”. Jak uznał Trybunał, „sąd w postępowaniu w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania działa jako organ ochrony prawnej, który kontroluje sprawność procedowania przez organ prowadzący postępowanie główne oraz podejmuje działania w celu nadania sprawie właściwego biegu z punktu widzenia szybkości procedowania”. Zaznaczył, że „orzekając o przewlekłości postępowania, sąd nie rozstrzyga o prawach i obowiązkach materialnoprawnych jednostki, ale o konieczności usunięcia barier ograniczających wykonywanie konstytucyjnego prawa do sądu, którego elementem jest rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Rozstrzygnięcie to ma charakter »służebny« wobec postępowania merytorycznego i ma na celu umożliwienie jego sprawnego prowadzenia oraz – w rezultacie – uzyskanie rozstrzygnięcia sprawy głównej w rozsądnym terminie. Z tego względu orzekanie w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania nie jest samo w sobie sprawą w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, ale jedynie jedną z czynności podejmowanych w ramach rozpoznawania takiej sprawy”.

W przywołanym wyroku Trybunał zwrócił uwagę również na to, że art. 16 uspp daje możliwość dochodzenia naprawienia szkody wynikłej z przewlekłości postępowania, po jego prawomocnym zakończeniu. W konsekwencji kontrola tego, czy w danym postępowaniu

doszło do przewlekłości postępowania, może być sprawowana w innym postępowaniu niż postępowanie ze skargi na przewlekłość postępowania.

Trybunał przypomina, że zarzut sformułowany w rozpatrywanej skardze opiera się na twierdzeniu, zgodnie z którym z powodu odrzucenia skargi na przewlekłość skarżąca została pozbawiona środka prawnego służącego ochronie jej praw.

W związku z powyższym Trybunał zauważa, że skarga na przewlekłość została złożona już po wydaniu i doręczeniu skarżącej postanowienia o umorzeniu postępowania, czyli w momencie, w którym prawomocne zakończenie postępowania zależało już tylko od stron (od tego, czy wniosą zażalenie, czy nie). Celem skarżącej nie było zatem przyspieszenie rozpoznania sprawy przez sąd, lecz uzyskanie rekompensaty finansowej. Jeśli tak, to zgodnie z art. 16 uspp mogła dochodzić naprawienia szkody wynikłej z przewlekłości na podstawie art. 417 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U.2016.380, ze zm.). W tej sytuacji Trybunał stwierdza, że skarżąca nie uprawdopodobniła naruszenia swoich konstytucyjnych wolności lub praw.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak w sentencji.

P O U C Z E N I E

Na podstawie art. 37 ust. 4 w zw. z art. 50 ustawy o TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.